

ОБИРАЄМО ГЛОБАЛЬНУ АНГЛІЙСЬКУ

Однією з умов успішного викладання англійської мови є врахування принципів навчання англійської мови, яке реалізується в укладанні програм, навчально-методичних комплексів, навчальних посібників тощо. Одним із принципів навчання англійської мови є принцип культурологічності навчання, який зумовлює врахування складової національної культури чи національних культур при вивченні англійської мови. Парадигма культурологічності достатньо широка та з часом включає все більше сфер та понять. Одним із підрядних принципів є принцип врахування різних варіантів англійської мови та англійської культури у навчанні (Тарнопольський О.В., Кожушко С.П.). Автори відзначають частковий характер цього принципу, тому що він стосується вивчення передусім англійської мови.

Відомо, що англійська мова існує в шести основних варіантах, на яких говорять її носії: британський англійський, американський англійський, канадський англійський, австралійський англійський, новозеландський англійський та ірландський англійський. Але В.В.Kachru та С.L.Nelson (1996) правомірно вважають, що в сучасному світі існують World Englishes «світові англійські мови», при цьому вони поділяють всі країни, де розмовляють англійською мовою на три «кола»: внутрішнє, зовнішнє та те, яке поширюється (expanding). До країн кола, що поширюється належать країни, де англійська мова не має офіційного статусу та не використовується для регулярного спілкування в країні. Україна разом з іншими країнами, які не входять до перших двох кіл, належать до кола, що поширюється. Не можна говорити про появу в цих країнах власних варіантів англійської мови, хоча неможливо виключити й такий розвиток подій. Вже з'явилися країни (передусім, Швеція та Норвегія), де переважна більшість вільно володіє англійською мовою, та спілкується нею для «внутрішнього» спілкування, хоча ця мова використовується лише у діловій сфері.

Таким чином можна стверджувати, що окрім шести варіантів, на яких розмовляють носії англійської мови, є ще велика кількість варіантів, якими

послугуються народи, для яких англійська мова є другою (офіційною) або навіть лише іноземною в країні, де вони мешкають.

Сучасний підхід до вивчення цих варіантів полягає в тому, що ті варіанти, які існують у країнах внутрішнього та зовнішнього кола, повинні мати рівні права на вивчення їх у країнах кола, що поширюється. (H.G.Widdowson, 1994). Якщо ще 100 років назад єдиним «правильним» варіантом англійської мови вважався лише британський варіант, то зараз американський варіант не лише успішно конкурує з британським, але й все більш успішно проникає в мову британців. Індійським варіантом англійської користується більша кількість людей, ніж проживає у Великобританії.

Визнання рівноправності варіантів англійської мови значно ускладнює проблему вибору одного з варіантів для навчання. Проте методична вимога чітко окреслити коло лексичних, фонетичних та граматичних мінімумів зумовлює робити певний вибір. Хоча розбіжності між варіантами англійської мови не роблять носіїв одного варіанту цілковито незрозумілими для носіїв іншого, а схожість різних варіантів глибша, ніж відмінності (J.Harmer, 2001, р.9), ці відмінності все ж є чисельними та значущими.

Ці розбіжності включають всі лінгвістичні аспекти: фонетичний (звуки, наголос, фразовий наголос, інтонацію, тембр, діапазон голосу), лексичний (обсяг значень, форми, частотність, особливість вживання, стильові характеристики), граматичний (функції, форми, стильові характеристики форми) та орфографічний (правопис, скорочення). Незнання цих особливостей веде до непорозумінь в комунікації, які абсолютно не допустимі на рівні ділового спілкування у сфері бізнесу, виробництва, політики, судочинства та науки. Неврахування цих особливостей можуть мати навіть фатальні наслідки. Так відомо, що неврахування відмінностей між британським та американським варіантами у написанні дати (місяць та день) призвело до зриву військової операції, а неврахування значень слова пшениця (wheat – corn) мало результатом помилкове замовлення тисяч тон продовольства в роки Другої Світової війни. Відзначаються й суто культурологічні відмінності. За

визначенням D.Killick (1999, p.4) «Британці, американці, ірландці поділяють мову, але їх розділяють культури».

Деякі вчені, у тому числі Дженіфер Дженкінс, доводять, що замість дотримання відповідності національному стандарту, такому як, наприклад, Британський варіант англійської мови, потрібно вивчати не варіант англійської мови, а кілька основних варіантів, приділяючи увагу схожості та відмінності між ними, взаємозв'язку мови та ідентичності. Вагомість цього завдання зростає на старшому етапі, на якому учні мають аудіювати не лише основні вимовні варіанти англійської мови, але й англійське мовлення з різними акцентами. Дослідження свідчать зокрема, що багато варіантів алофонів не характерні для англійської мови як мови міжнародного спілкування (*lingua franca*). Це зумовлює рекомендації вчителю не зосереджуватися на корекції помилок фонетичних, і звертати увагу на фонологічні.

Сучасні дослідження виявили певні особливості цієї мови:

- невикористання 3-ї особи однини в *present simple tense* – *s*;
- заміна відносного займенника *who* на *which* та навпаки;
- опускання означених та неозначених артиклів у випадках, де вони є обов'язковими;
- використання артиклів там, де вони відсутні в літературній мові;
- використання розділового запитання в усіх випадках з *isn't it? Or no?*
- використання незлічувальних іменників у множині: *informations, advices, staffs*;
- неправомірно частотне використання певних слів із загальним семантичним значенням: *do, have, make, put, take*;
- використання *that clause* замість інфінітивних конструкцій, наприклад *I want that we discuss about it.*

Англійська мова є *lingua franca* міжнародної спільноти, тому вибраний для навчання варіант англійської мови повинен бути таким, що забезпечує можливість максимальної кількості міжнародних контактів з мінімальною двозначністю. Кількість користувачів англійської мови кола, що поширюється, зростає з величезною швидкістю, і їх кількість за два десятиліття вірогідно зросте до 1,5 чи навіть 2 мільярдів, значно обігнавши кількість носіїв цієї мови. Тому все частіше виникають та будуть виникати ситуації міжнародного спілкування. В цих умовах отримала розвиток ідея навчання «міжнародної англійської» чи "глобальної англійської (*International English / Global English*), а не національної версії англійської мови. Лише вона має всі підстави стати новим стандартом для вивчення цієї мови як іноземної.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тарнапольський О.Б., Кожушко С.П. Методика обучения английскому языку для делового общения: Учебное пособие. – К.: Ленвіт, 2004. – 182 с.
2. Kachru B.D., Nelson C.L. *World Englishes*. – Cambridge: CUP, 1996. – P.71-101.
3. Widdowson H.G. *The ownership of English//TESOL Quarterly*. – 1994. – N0.28. – P.377-389.
4. Harmer J. *The practice of English language teaching*. – Harlow, Essex: Longman, 2007.
5. Killick D. *Culture and capacity: Crossing the divide//IATEFL Issues*. - 1999. №.148. – P.4-7.